

Rimska republika

Period

- 509. – 27. pr. Kr.
- Novo političko uređenje nakon Tarkvinija Oholog
- Koncentracija moći više nije u rukama jednog čovjeka (kralja)

Glavna obilježja

- Demokracija = izborna oligarhija
 - Vlast kolektivnih vijeća
 - Senat u prvom planu
- Širenje i stabilizacija vlasti na cijeli Mediteran
 - Stanje kontinuiranog ratovanja
- Unutarnji nemiri i građanski ratovi

Nastanak

- Pobuna protiv Tarkvinija Oholog – 509. pr. Kr.
- Tradicija
 - Tiranija Tarkvinija Oholog
- Tit Livije (rimski povjesničar 59. pr. Kr. – 17.)
 - Sudska tiranija
 - Izbor Lucija Junija Bruta i Lucija Tarkvinija Kolatina za konzule

U pozadini – uspon plemstva

Senat i patriciji

- Senat – patriciji
- Tradicija: osnovao Romul
- 100 vodećih Rimljana
- Skup pojedinaca iz najvažnijih rimskih obitelji (patres) – patriciji
- U doba Kraljevstva
 - Pod kontrolom kralja
 - Glavna uloga – nalaženje novog kralja
- 509. – 300 članova – kasnije 600 članova
- Najviša vlast
- Izbor dvojice konzula svake godine

Društvo – početak Republike

- **Patricijat – aristokracija**
- U počecima Republike – oko 50 najbogatijih obitelji (gentes)
 - Npr. Klaudijevci, Fabijevci, Kornelijevci, Emilijani
 - Bogatstvo: kriterij
- Dolaze na najistaknutije pozicije
 - Magistrati (vijeća)
 - Svećeničke dužnosti
 - Vojska

Plebs (plebejci)

- Većina: obično stanovništvo
- Farmeri, obrtnici, trgovci itd.
- Slobodno stanovništvo
- Bez političkih prava u početku

Uspon plebejaca

- Postupno – tijekom 5.-4. st. pr. Kr.
- 494. pr. Kr. secessio plebis
 - Mogućnost otpora (štrajk)
- Plebejci mogu biti edili (državni i gradski dužnosnici)
- 471. pr. Kr. plebs: pravo izbora svojih magistrata u vlasti
- 451./450. pr. Kr. kodifikacija rimskog prava: Zakon dvanaest ploča – nakon dogovora patricija i plebejaca
- 367. pr. Kr. – jedan od dva konzula može biti plebejac
- Oko 351. pr. Kr. Može biti cenzor (ekonomska funkcija)
- 337. pr. Kr. Plebejac može biti pretor (pravosudni magistrat)
- 300. pr. Kr. Plebejac može biti pontifex maximus
- 287. tribunska vijeća (komicije) mogu donijeti zakone obvezne za sve

Ekspanzija

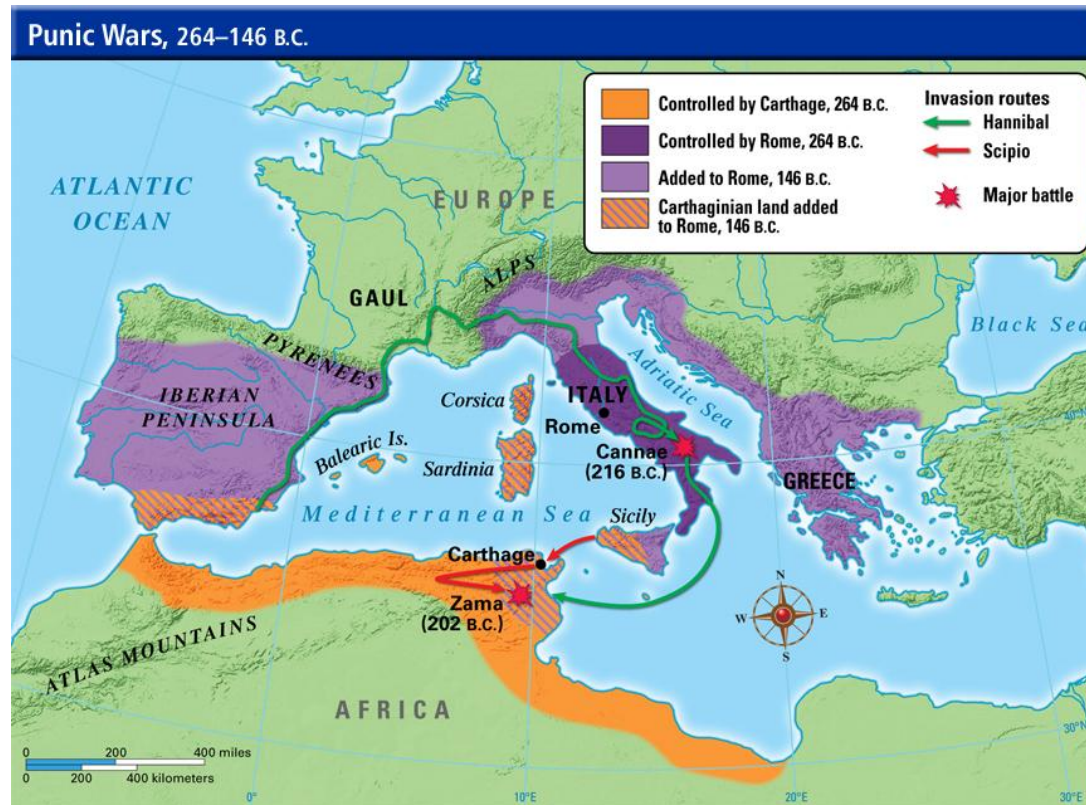
- Osvajački ratovi od početka Republike – osobito nakon oporavka od rata s Keltima 390. pr. Kr.
- Ratovi u Laciju: osvojen Lacij – do 338. pr. Kr.
- Ratovi sa Samničanima – središnja Italija – do 290. pr. Kr.
- Pirski rat – južna Italija – 280.-272. pr. Kr.
- Punski ratovi – Sredozemlje – 264.-218. pr. Kr.
- Cisalpski Gali – 238.-146. pr. Kr.
- Alpe – 16.-7. pr. Kr.

Širenje utjecaja

- Kolonije i provincije
 - a) Naselja s pravom rimskog građanstva (Rim i kolonije)
 - b) Naselja s pravom građanstva, bez političkih prava
 - c) Autonomni saveznici

Punski ratovi: 264.-146. pr. Kr.

<https://youtu.be/L-7RwmL4Cjg>

https://youtu.be/2yB2_NN7myI

Širenje utjecaja

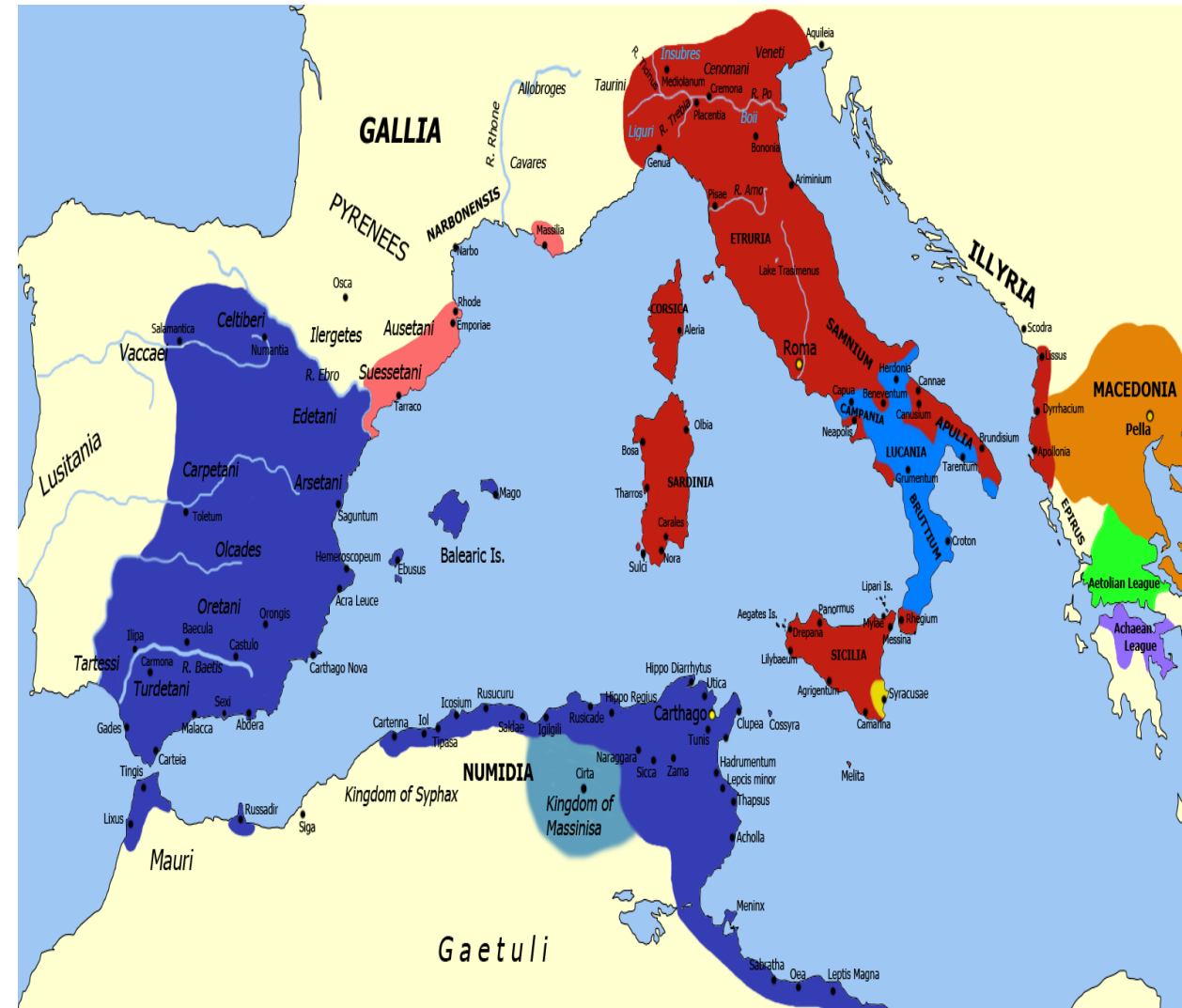
1. Prvi punski rat 264.-241. pr. Kr. – oko Sicilije

- POČETAK RIMSKE IMPERIJALISTIČKE POLITIKE
- Pomorska flota
- 256. prebacivanje ratovanja na tlo Afrike
- Prebacivanje ratovanja na more
- Poraz Kartage – ratna odšteta Rimu
- Sicilija – prva rimska provincija / Sardinija stavljena pod rimsku kontrolu

2. Drugi punski rat: 218.-202. pr. Kr.

- Hanibal
- 202. bitka kod Zame (sjeverna Afrika) – osvojeno područje Kartage
- Ratna odšteta
- Odricanje slonova
- Odricanje svih posjeda izvan Afrike
- Posljedica: 197. pr. Kr. osnivanje provincije Hispanije

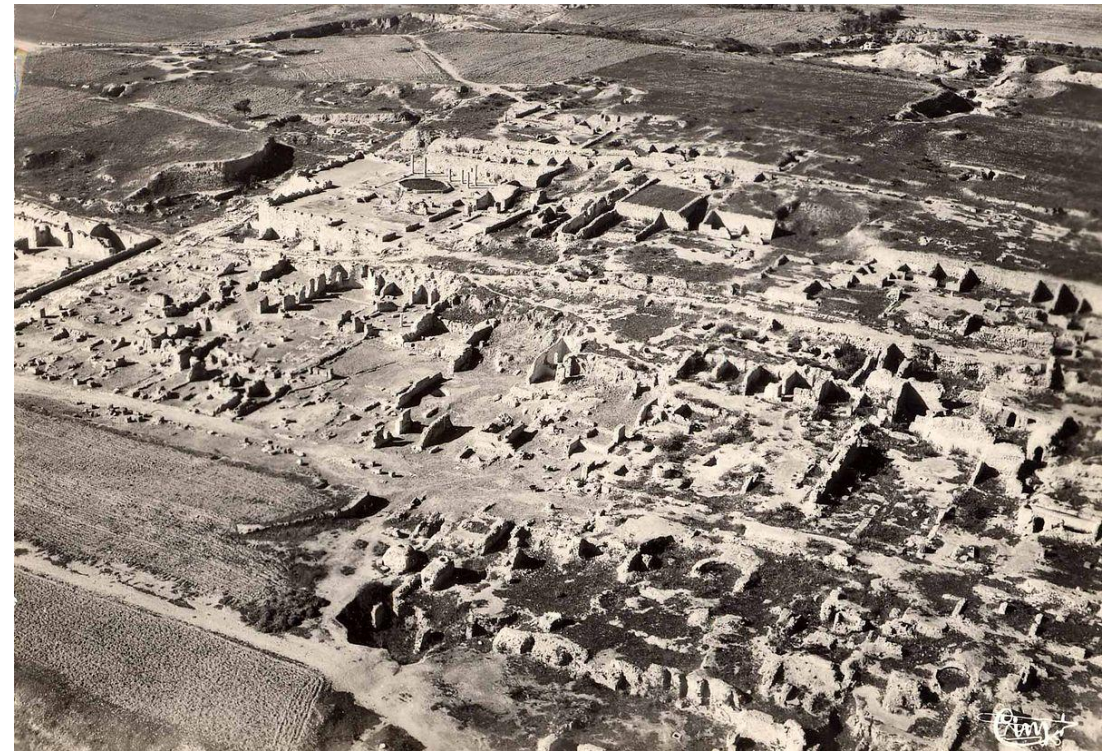

3. Treći punski rat: 149.-146. pr. Kr.

- Razaranje Kartage
- Osnivanje provincije Afrike
- Kartaga ponovno izgrađena tek sto godina kasnije kao rimska kolonija

***Ceterum censeo Carthaginem
esse delendam***

- Katon Stariji (234.—149. pr. Kr.)

Širenje utjecaja

- 229. pr. Kr. – protektorat nad grčkim gradovima u Iliriku
- 200. pr. Kr.: podupiru grčke gradove protiv Makedonije
- 196. pr. Kr.: rimski protektorat nad Grčkom
 - Rimljani su prisilili Makedonce da se odreknu prevlasti u Grčkoj i svih posjeda izvan Makedonije
- 192.-188. pr. Kr.: uspješan rat protiv Sirije – oko utjecaja u Grčkoj
- 171.-168. pr. Kr.: konačna pobjeda protiv Makedonije – koja postaje rimskom provincijom
- 133. pr. Kr. Osniva provinciju Aziju – ugovor